



Nolltolerans mot jäv, mutor och annan korruption



.....

Dokumenttyp	Ärendenummer	Fastställt	Giltighetstid
Policy	DNR 2022/641	2022-06-07	2026
Dokumentansvarig	Senast reviderad	Beslutsinstans	Dokument gäller för
Personalchef		Kommunstyrelsen	Förvaltningar och nämnder

Inledning

Medarbetare, förtroendevalda och uppdragstagare vid Luleå kommun har ett ansvar att upprätthålla kraven på saklighet och opartiskhet. Inom offentlig verksamhet handlägger vi ärenden och sköter uppgifter som har stor betydelse för enskilda människor och företag. Luleå kommun har nolltolerans mot jäv, mutor och annan korruption och agerar alltid för att bibehålla förtroendet för kommunens saklighet eller opartiskhet. Luleå kommun tolererar ingen form av korruption, det vill säga att personer i offentlig förtroendeställning utnyttjar sin ställning för att uppnå fördelar för egen eller annans vinning.

Denna policy gäller medarbetare, förtroendevalda och uppdragstagare inom Luleå kommun och syftar till att främja ett professionellt förhållningssätt i alla verksamheter. Alla ska känna till och följa gällande regler i fråga om jävsituationer, gåvor och förmåner.

Alla verksamheter i Luleå kommun ansvarar för att implementera denna policy och för att ta ställning till om de behöver särskilda rutiner, utöver policyn, med anledning av verksamhetens art. Dessa rutiner ska dokumenteras och vara kända av dem som berörs.

Vi förebygger jävsituationer

Jäv är en situation där en person kan tänkas vara partisk i sitt arbete eller där det finns någon omständighet som kan rubba förtroendet för personens opartiskhet. Jävsregler gäller vid all ärendehantering och riktar sig till alla som på något sätt kan påverka utgången av ett ärende. I kommunallagen (2017:725) finns bestämmelser om jäv som riktar sig till tjänstepersoner och förtroendevalda.

Det är vårt ansvar att förebygga jäv eftersom kommunens anseende och medborgarnas förtroende för verksamheterna annars kan skadas.

Som medarbetare, chef, uppdragstagare eller förtroendevald i nämnder och som revisor ska du avstå från att förbereda, delta eller närvara vid handläggningen av ett ärende:

- om saken angår dig eller någon närstående eller om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för dig eller en närstående eller
- om du eller någon närstående är ställföreträdare för den som saken angår.

Du kan också vara jävig om det finns någon annan omständighet som skulle kunna rubba förtroendet för din opartiskhet, till exempel om:

- du är vän eller ovän med någon som är part eller intressent i ärendet
- eller det i övrigt finns någon särskild omständighet som gör att din opartiskhet kan ifrågasättas.

Vissa situationer kan vara svåra att bedöma ur jävssynpunkt eller att hantera ur ett organisatoriskt perspektiv. I sådana fall ska alltid stor försiktighet tillämpas och du bör avstå från hantering av ärendet för säkerhets skull.

Jävsreglerna för fullmäktiges ledamöter är mer begränsade och omfattar enbart ärenden som personligen rör ledamöten själv eller dennes närstående.

Vi agerar ansvarsfullt i fråga om gåvor och förmåner

För att skydda samhället mot illojalt handlande innehåller brottsbalken (1962:700) regler om tagande och givande av muta. Mutbrott begås när en medarbetare, förtroendevald eller uppdragstagare för sin egen eller för någon annans räkning tar emot, godtar ett löfte om eller begär en otillbörlig förmån för sin tjänsteutövning. Alla gåvor eller förmåner som objektivt kan tänkas påverka utförandet av vissa uppgifter, eller kan uppfattas som en belöning i efterhand, är otillbörliga oavsett avsikten med gåvan.

Särskilt höga krav på ansvarsfullt beteende ställs på oss i offentlig sektor. Medarbetare som ansvarar för myndighetsutövning eller stora ekonomiska värden exempelvis tillståndsgivning, tillsyn, upphandling och inköp är särskilt integritetskänsliga och det krävs mindre för att de ska anses ha gjort sig skyldiga till mutbrott. Även de medarbetare som ställer kraven i upphandlingar och de som beställer på stora ramavtal kan vara riskgrupper för mutförsök.

Som medarbetare, förtroendevald och uppdragstagare i Luleå kommun ska du:

- aldrig erbjuda eller ta emot otillbörliga gåvor, tjänster och förmåner
- aldrig utnyttja relationer för egen vinning.

En gåva eller förmån behöver inte vara materiell för att anses som muta, det kan vara vad som helst som har ett värde för mottagaren. Här följer exempel på otillbörliga gåvor/förmåner som du alltid ska tacka nej till:

- penninggåvor i kontanter, värdepapper och liknande oavsett summa.
- penninglån på särskilt gynnsamma villkor, borgensåtaganden, kreditkort eller skuldtäckning.
- köpesumma, fordran, amortering eller ränta som efterskänks.
- presentkort, lotter, sidoleveranser av varor, provisioner, premier, gratisprenumerationer.
- resor inklusive kost/logi, även om de sker under fritiden.
- fritidsförmåner till förmånliga villkor exempelvis lån av sommarstuga, båt, arbetsmaskiner.
- rabatter som ges av dem som arbetsgivaren har affärer med och som inte erbjuds alla anställda.
- byte av tjänster exempelvis reparation av bil eller hus.
- kulturella och sportsliga arrangemang.
- middagar, fester och andra evenemang.

I vissa situationer kan det vara svårt att bedöma om något du erbjuds kan anses vara en otillbörlig gåva eller förmån. Även vid erbjudanden om mindre gåvor och förmåner exempelvis arbetsmåltider, blommor, minnesgåvor, julbord och julklappar ska du göra en samlad bedömning av lämpligheten att ta emot gåvan. Det är generellt olämpligt att ta emot gåvor och förmåner från brukare, elever, vårdtagare eller deras anhöriga eftersom de är i en beroendeställning. Undantagsfallet kan vara gåvor eller förmåner som har ett mycket lågt värde och att det kan upplevas som stötande om de avisas exempelvis kaffe, fika, pennor, prydnadsföremål, nyckelring. Ett bra sätt att undvika svåra gränsdragningsproblem är att helt undvika att ta emot gåvor och hänvisa till kommunens policy.

Som vägledning kan du ställa dig fem frågor innan du tackar ja till ett erbjudande:

1. Är detta en förmån och varför erbjuds den mig?
2. Finns det en koppling mellan förmånen och min tjänsteutövning?
3. Hur är förmånen beskaffad och vad är den värd?
4. Vilket inflytande har jag på min arbetsgivares relation med den som erbjuder förmånen?
5. Vill jag läsa om mig själv och förmånen i media?

Vi slår larm vid misstanke om oegentligheter

Om du har misstankar om jäv, mutor eller andra oegentligheter ska du slå larm. I första hand ska du informera din närmaste chef/uppdragsgivare om dina misstankar. Du kan också vända dig till överordnad chef.

Om du av något skäl vill rapportera missförhållanden anonymt finns det möjlighet att göra det via Luleå kommuns funktion för visselblåsning. Visselblåsarfunktionen och mer information finns på www.lulea.se. Visselblåsarfunktionen kan användas för att anmäla missförhållanden som du har fått kännedom om i ett arbetsrelaterat sammanhang och som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram. Det kan exempelvis handla om muta, bedrägeri, stöld eller annan situation där någon får privat vinning eller fördel på grund av sin tjänsteställning eller att närstående gynnas på något sätt. Lagen gäller också för rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang om missförhållanden som strider mot en direkt tillämplig unionsrättsakt inom visselblåsardirektivet, till exempel områdena om offentlig upphandling, miljöskydd, livsmedelssäkerhet, folkhälsa och skydd av privatlivet och personuppgifter.

I Sverige råder repressalieförbud vilket innebär förbud mot åtgärder ämnade att straffa någon som anmält missförhållanden – faktiska eller upplevda.

Den som agerar i strid mot denna policy kan bli föremål för arbetsrättsliga åtgärder och/eller polisanmälan. Om du som chef överväger åtgärder, ta kontakt med HR-funktion eller kommunjurist för rådgivning.

Till vem vänder jag mig vid frågor?

Om du har frågor om gåvor och förmåner i tjänsten, jäv eller andra misstänkta oegentligheter ska du i första hand tala med din närmaste chef/uppdragsgivare. Men tänk på att en otillbörlig gåva inte kan bli laglig bara genom att en chef godkänner den. Vid behov kan du tala med överordnad chef eller vända dig till kommunjurist för rådgivning.

